

UZ UREDNIČKI JUBILEJ STJEPANA BABIĆA

Nataša Bašić

Već sama činjenica što jedan čovjek posvećuje pune trideset i tri godine jednom časopisu zavrjeđuje osobitu pozornost. U hrvatskoj kulturi malo je takvih vjernika. Uz Stjepana Babića, jedan je od njih i Vinko Nikolić sa svojom *Hrvatskom revijom*. I kao što je *Hrvatska revija* pod Nikolićevim urednikovanjem odigrala ključnu ulogu u okupljanju hrvatskih intelektualnih snaga u iseljeništvu te istodobno bila oslonac hrvatstvu u domovini, tako je i časopis *Jezik* bio jedno od rijetkih duhovnih okupljališta hrvatstva koje se uspjelo sačuvati u bivšoj državi unatoč silnim pritiscima. Uloga Stjepana Babića u tom je ključna. Tvrdoglavom upornošću, neobičnom energijom, a iznad svega znanjem i ljubavlju prema hrvatskome jeziku uspio se othrvati i, evo, danas, uvesti *Jezikovu* plavcu u mirnu luku.

S Babićem se možemo i ne moramo slagati stručno i urednički. Teško je i očekivati u tako dugu vremenskom rasponu savršena suurednička i suradnička preklapanja. Uostalom, vrijeme nagriža sve, pa i ono što nam je prije tri desetljeća izgledalo u hrvatskome jeziku neoborivom činjenicom, suvremenim istraživanjima ruši se u prah i ostaje tek bibliografskim spomenkom. Babić pripada školi koja se teško odriče zasada velikih učitelja Tome Maretića i Stjepana Ivšića. Ali se ipak odriče. Možda neće o tom govoriti otvoreno, ali to ćemo zamijetiti ne samo u njegovim radovima, u kojima prokljiva takav novi izbojak, nego i u uredničkom izboru priloga u časopisu *Jezik*.

A *Jezik* nije lako uređivati. Iz više razloga. Časopis izlazi svaka dva mjeseca u školskoj godini i za dobro uređivanje trebalo bi imati barem godinu dana unaprijed pripremljen materijal. S obzirom na njegovu namjenu (okrenut je u prvom redu primijenjenoj lingvistici i njezinim korisnicima — dacima, studentima, srednjoškolskim profesorima), zahtijeva poseban način pisanja, prilagođen širem čitateljstvu. Ali to ne znači snizivanje znanstvene razine njegovih priloga, nego samo discipliniraniji način pisanja. Možda u tom valja tražiti i uzrok relativno usku krugu suradnika okupljenih oko *Jezika* posljednjih godina, ali i u osipanju i smanjivanju broja kroatista u domovini i u inozemstvu. Tomu bi svakako trebalo pridodati i dvojbenu politiku Ministarstva znanosti i tehnologije, koja, mjesto da potiče hrvatske vodeće znanstvenike u nacionalnim disciplinama da objavljuju u hrvatskim časopisima i time im podižu razinu i zanimanje na međunarodnom tržištu razmjene znanja, rade upravo suprotno tjerajući da se najbolji prilozima objavljuju vani.

U takvim prilikama Stjepan Babić snalazio se najbolje što je mogao. Naručivao pojedine teme, tražio da se neki prilozima sa znanstvenih skupova objave najprije u *Jeziku*, pokušavao potaknuti stvaralački odnos prema hrvatskome jeziku raspisivanjem natječaja za zamjenu anglizama. Neki njegovi potezi nisu dobro prihvaćeni jednostavno stoga što nisu shvaćeni. Kada je prije 160 godina otpočeo proces modernizacije hrvatskoga društva, kada su se usvajale nove tehnologije i kada je svakodnevno Hrvatska bila zapljuskivana desecima novih izraza, Ljudevit Gaj na stra-

nicama *Danice* objavio je rječnik manje poznatih riječi, među kojima je mnoštvo novotvorenica, a taj je rječnik dragocjen izvor za proučavanje hrvatskoga jezika i za upoznavanje onodobnih prilika. Danas kada je Hrvatska u sličnoj situaciji, kada snažan razvitak prirodnih i tehničkih znanosti dnevice donosi na njezino tlo stotine tuđica, nekima se čini smiješnim pokušaj skupine hrvatskih jezikoslovaca, među kojima je i Babić, da se aktiviraju tvorbene hrvatske mogućnosti i da ne budemo tek puki usvajači i prilagođivači već suvereni sustvaretelji naziva i nazivlja. To je prevelik i ozbiljan problem da bi se tako olako odbacivao kao anakron. Babića bi u tom poslu trebalo poduprijeti u prvom redu kao jednoga od najboljih poznavatelja hrvatskoga rječotvorja, a drugo, trebalo bi i na stranicama *Jezika* otvoriti rubriku za novotvorenice te omogućiti suradnju svima onima koji osjećaju i prepoznaju tvorbenu bilo hrvatskoga jezika.

Za budućnost *Jezika* ne treba strahovati. Takav časopis imat će uvijek čitateljsku publiku, a tema je, kako jednom reče Babić, i za sto godina izlaženja. *Jezik* je organiziranim pretplatničkim sustavom stvorio vlastiti izvor prihoda, kojima pokriva dvije trećine svojih troškova. I tu su Babićeva uloga i zauzimanje odlučujući. *Jezik* je uveo u osmoškolsku i srednjoškolsku mrežu, tražio od ministarstava adrese škola, slao *Jezik* i u najzabitije krajeve, poticao nastavnike hrvatskoga da budu aktivni čitatelji, da se javljaju i pitanjima i priložima iz svakodnevne prakse. Babić je jedan od rijetkih urednika koji na svako pismo odgovara, koji uspostavlja čvrste i prijateljske veze ne samo sa suradnicima, već i s čitateljima.

Jezik je postavljen na dobre temelje. Učiteljima je da nađu učenike koji će nastaviti gdje su oni stali, ali i otvarati nova obzorja. Babić je više puta posljednjih godina izjavljivao da takvih učenika nema na vidiku. Teško je povjerovati da nakon tako velikih učitelja ne bi bilo baš ni jednoga učenika. Prije će biti da učenici, ali i učitelji, plaćaju dug vremenu i trenutku i učiteljvanja i učenikovanja.

Obama slavljenicima, i *Jeziku* i Babiću, čestitke, a svima kojima je hrvatski na srcu i koji na njem i o njem imaju što god reći, poziv na suradnju.

SAŽETAK

Nataša Bašić, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb

UDK 808.62(091), stručni članak

primljen 29. lipnja 1996., prihvaćen za tisak 6. lipnja 1996.

On the occasion of Stjepan Babić's editorial work

The author writes about 33 years of Stjepan Babić's work as the editor of the *Jezik* journal.